

YTTRANDE
2021-10-01

Dnr 2021/289

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar (SOU 2021:43) Ju2021/02201

Statens medieråd har beretts möjlighet att yttra sig över denna remiss. Statens medieråd ska verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten ska följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga samt sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediesituation. Myndigheten ska fastställa åldersgränser för film som är avsedd att visas för barn under 15 år enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Ärendet har beretts med de utgångspunkter som Statens medieråd, utifrån sitt uppdrag, främst har att beakta.

Sammanfattning

Statens medieråd har inget att erinra mot utredningens förslag. Myndigheten bedömer dock att betänkanadets barnkonsekvensanalys är bristfällig.

Övergripande synpunkter

Statens medieråd vill understryka betänkanadets resonemang som rör den digitala utvecklingen och barns utsatthet för risker kopplade till den typ av brott som avses. Barn och unga tillbringar alltmer tid i en digital och uppkopplad miljö, vilket i sin tur ökar risken att där utsättas för sexuella kränkningar. En översyn av lagstiftningen utifrån denna utveckling är därför nödvändig. Myndigheten vill samtidigt framhålla att sexuella kränkningar som sker digitalt också innefattar en påtaglig risk för spridning av okänd omfattning och under en okänd tidsrymd, vilket ytterligare bidrar till det lidande som offret utsatts för.

I Statens medieråds statistiska undersökning *Ungar & medier 2021* (datainsamlingen utförd 2020) ställs följande två frågor till barn mellan 9 och 18 år respektive 13 till 18 år:

1. *(9–18 år) Under det senaste året, har någon du inte känner bett dig skicka bilder på dig själv där du är lättklädd eller naken?*

Resultatet visar att 2 % av 9–12-åringarna uppger att detta skett under året, men då mindre ofta än en gång i månaden. När det gäller 13–16-åringarna ökar detta dock påtagligt och sammanlagt 21 % uppger att detta skett någon gång under året. 12 % uppger att det skett mer sällan än en gång i månaden, 6 % uppger att detta skett en eller flera gånger i månaden och 3 % uppger att det skett en eller flera gånger i veckan.

När det gäller 17–18-åringar ökar dessa andelar ytterligare till sammanlagt 26 %. 13 % uppger att det skett mer sällan än en gång i månaden, 9 % uppger att det skett en eller flera gånger i månaden och 4 % att det skett en eller flera gånger i veckan.

- 2. (endast 13–18 år) Under det senaste året, har någon du inte känner försökt pressa dig på internet eller mobilen att göra något sexuellt mot din vilja?*

Sammanlagt 9 % av 13–16-åringarna uppger att detta skett någon eller flera gånger under året. 6 % uppger att det skett mer sällan än en gång i månaden, 2 % uppger att det skett en eller flera gånger i månaden och 1 % att det skett en eller flera gånger i veckan. Bland 17–18-åringarna ligger de sammanlagda ja-svaren något högre.

Här ska poängteras att siffrorna inte kan betraktas som brottsstatistik i något avseende. Utifrån frågeställningen i undersökningen vet vi inte hur barnen eller de unga blivit kontaktade eller vad som har efterfrågats. Det framgår inte heller av undersökningen vem som bett om detta, eller ålder på den okända person som bett om/försökt förmå barnen eller de unga till detta.

Resultaten illustrerar dock att den digitala verklighet som barn och unga befinner sig i innefattar potentiella risker för att utsättas för sexualbrott på distans. Statens medieråd delar därmed utredningens bedömningar i detta avseende.

Avsnitt 11.7 Konsekvenser för barn

Statens medieråd vill påtala brister i utredningens barnkonsekvensanalys. Flertalet av förslagen i det drygt 500 sidor långa betänkandet berör barn. Det är inte tillräckligt att förslagets konsekvenser för barn beskrivs på enbart en och en halv sida. De konsekvenser som beskrivs gäller dessutom främst förslagen gällande spårsäkring. Förslagen som gäller förändringar i brottsbalken behandlas enbart övergripande och enbart när det gäller artikel 19 i barnkonventionen. Statens medieråd instämmer i utredarens bedömning att ”barnets rätt till skydd mot våld, övergrepp, vanvård och sexuellt utnyttjande enligt artikel 19 i barnkonventionen kommer att förstärkas genom flera av utredningens förslag.” Dock behöver en beskrivning göras av på vilket sätt vart och ett av förslagen bidrar till att rättigheten tillgodoses. Dessutom behöver alla relevanta artiklar i barnkonventionen behandlas, vilket alltid är grundprinciperna (artiklarna 2, 3, 6 och 12) och i detta fall åtminstone artikel 34 (om barns rätt att skyddas mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp).

Statens medieråd vill även påpeka att barns rättigheter inte enbart kan beaktas i ett separat avsnitt om konsekvenser för barn, utan måste beaktas löpande i utredningens beskrivningar och resonemang.

I detta ärende har direktören Anette Novak beslutat. Föredragande i ärendet har varit utredaren Jan Christofferson. I ärendets slutliga handläggning har chefen för den operativa avdelningen Lotta Persson och utredaren Emma Wilén deltagit.

Anette Novak

Jan Christofferson